

ESEMÉNYJELENTÉS: LIFE PlanUp minisztériumi tisztviselők virtuális kerekasztal-megbeszélése: Tervezés 2030-ra – az EU és az Európai Unió tagállamainak a NEKT első ciklusában gyűjtött tapasztalatai

A rendezvény összefoglalása

A rendezvényen a projekt célszágainak: Olaszország, Magyarország, Spanyolország és Románia minisztériumi képviselői, az EU Bizottságának a NEKT folyamattal megbízott Energiaügyi Főigazgatóság egységének egy képviselője, valamint a LIFE PlanUp projekt partnerei gyűltek össze, hogy informális keretek között megvitassák az EU és a tagállamoknak a NEKT első ciklusában szerzett tapasztalatait. Az eredetileg személyes részvétellel szervezett kerekasztal-megbeszélést a jelenlegi, személyes találkozót ellehetetlenítő COVID-19 járvány miatt virtuálisan kellett lebonyolítani.

A moderátor bevezető megjegyzéseit követően Leonardo Zannier, az EU Bizottság munkatársa ismertette a tagállamok utolsó nemzeti energia- és éghajlat-politikai terveinek végrehajtási értékelését. Prezentációjában először felvázolta, hogy a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek hogyan szolgálnak alapot az európai zöld megállapodáshoz, és hogy a tagállamok hogyan vették figyelembe a Bizottságnak a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek vázlataira adott ajánlásait a végleges tervekben. Bemutatta továbbá a Bizottságnak a végleges nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek végrehajtására vonatkozó iránymutatását, továbbá kiemelte a végleges nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek és a tagállamok által 2021 áprilisáig előkészítendő nemzeti helyreállítási és reziliencia-fejlesztési tervek közötti kapcsolódási pontokat.

A Bizottság a NEKT-ekről szóló keretelődését követően három egymást követő panel került lebonyolításra az olasz, magyar, spanyol és román minisztériumi tisztviselők valamint az Európai Bizottság képviselőjének részvételével, amelyeken az első NEKT ciklus felmérésének alábbi kulcsfontosságú témaköreit vitatták meg. A tagállamok által tapasztalt főbb problémák a NEKT kidolgozási folyamata, a többszintű kormányzás és az általuk szervezett, az érintett felek részvételével zajló folyamatok során, valamint hogy az európai zöld megállapodás és a nemzeti helyreállítási és reziliencia-fejlesztési politikák fényében miként tekintenek a NEKT-ek megvalósítására.

A paneleket követően a következőképpen összegezték a vita főbb megállapításait, amelyek az „érdekeltek felek észrevételei” című szakaszban kerültek felsorolásra.

- A NEKT kidolgozási folyamata

- o Kiemelték, hogy a folyamat az egyes országokban hogyan eredményezett szorosabb együttműködést a minisztériumok között, és hogyan tudtak silókat felszámolni. A NEKT kidolgozási folyamatának irányítása érdekében gyakran még tárcaközi munkacsoport vagy hasonló szervezet is alakult.
- o A folyamatot előremutató, érdekes és innovatív tapasztalatként jellemezték. A résztvevőket arra ösztönöztem, hogy különböző szolgáltatásokon és szektorokon átívelve gondolkodjanak, és hogy még szorosabban működjenek együtt. A tagállamok számára ez azt jelentette, hogy a minisztériumok szervezettebb módon dolgozzanak egymással, a Bizottság számára pedig azt, hogy a horizontális együttműködési szerkezetek megteremtése az Energiaügyi Főigazgatóságon kívül más főigazgatóságok bevonását is igényli;
- o A kidolgozás folyamata hozzájárult továbbá annak a még alaposabb megértéséhez, hogy az energetikai és éghajlati kérdéseken kívül mely prioritások szükségesek még hosszú távon;
- o Sőt, a folyamat a hiányosságok feltárásában és a koordináció javításában is segített a tagállamoknak: a NEKT folyamatba bevont minisztériumok például hiányzó adatokat találtak meg, és azonosították a kapacitás-bővítési igényeket a kulcsfontosságú területeken (például energiamodell kialakítása);
- o További érzékelhető mérföldkő volt az is, hogy a NEKT hogyan eredményezte a kompetenciák összevonását (Spanyolországban például egy minisztérium alá vonták az energetikai és az éghajlati

ügyeket), és hogy mennyire elkötelezetté váltak azok a minisztériumok, amelyek korábban nem mutattak elkötelezettséget az energetikai és éghajlati problémák iránt (ld. például az olaszországi Kulturális Örökség Minisztériumát).

- **Az érdekelt felek bevonása a NEKT-be és a többszintű párbeszéd folyamata:**
 - o A megjelentek azt is megjegyezték, hogy a NEKT kidolgozása során esetenként több konzultációra került sor mint a stratégiai tervezési dokumentumokkal kapcsolatos korábbi, nemzeti szintű eljárások során, más esetekben pedig a konzultációs folyamatok lebonyolításának nemzeti sajátosságait alkalmazták a NEKT-ekre (például Magyarországon);
 - o Kiemelték továbbá, hogy a konzultációs folyamat a tagállamok számára rávilágított egyes, a végrehajtásban résztvevő szereplők fontosságára: ilyenek például a helyi hatóságok Romániában;
 - o Azt is hangsúlyozták, hogy ez volt az első NEKT-tel kapcsolatos feladat, a folyamat nem volt könnyű, és még mindig van lehetőség a további konzultációra valamint a nyilvánosság és az érintettek jövőbeni NEKT feladatokba történő bevonására;
 - o A NEKT-ekben jól látszanak a konzultációs folyamatok eredményei, és ezek különösképpen a terv egyes szempontjainak konstruktív és célzott módon történő erősítésére szolgáltak;
 - o Hangsúlyozták továbbá, hogy az érdekelt felek és a nyilvánosság bevonása a NEKT-ek végrehajtásának folyamatában is igen fontos feladat.

- **A következő lépések – a NEKT-ek az európai zöld megállapodás és a nemzeti helyreállítási és reziliencia-fejlesztési politikák tükrében:**
 - o Kiemelték, hogy a NEKT-ek megbízható végrehajtásának biztosítása érdekében kulcsfontosságú tényező volt a felelőségek egyértelmű koordinálása és kijelölése az egyes minisztériumok között (pl. Romániában);
 - o Kifejezésre jutatták továbbá hajlandóságukat a NEKT-ekben foglalt törekvések további növelésére (pl. Magyarország esetében), különös tekintettel a 2030-ig elérendő magasabb üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentési célokra;
 - o A területi kapcsolatok megváltoztatását, különös tekintettel a területi és helyi hatóságokkal, szintén kiemelt tényezőnek tekintették a NEKT-ek megvalósítása során, valamint a potenciálisan magasabb célok terén (például Olaszországban, a megújuló energiaforrások vonatkozásában).
 - o Hangsúlyozták továbbá helyreállítási alapok fontosságát, mint örvendetes lehetőséget az állami beruházások arányának felgyorsításának és növelésének elősegítésére a NEKT-ben (mint például Spanyolországban).
 - o Végezetül kifejezték a NEKT-ek felfelé irányuló felülvizsgálatának szükségességét, ugyanakkor felhívták a figyelmet arra, hogy ezt a folyamatot miért nem szabad siettetni, és ami még fontosabb: hogy figyelembe vegyék a 2030-ra vonatkozó célkitűzéseket és az ágazati irányelvek felülvizsgálatának fejlesztéseit az európai zöld megállapodás alapján. Ezért fontosnak tartották, hogy a NEKT-ek az egységesség és következetesség biztosítása érdekében továbbra is előtérben maradjanak az európai zöld megállapodásról folytatott megbeszéléseken (például az Európai Bizottság részéről).

Az érdekelt felek észrevételei

Európai Bizottság

Az első NEKT-ciklus megvalósításának fő kihívásairól

A Bizottság számára az egyik legfontosabb kihívás az irányításról szóló rendelet kidolgozása során a tagállamok egyes minisztériumai közötti együttműködés, valamint az egyes főigazgatóságok közötti együttműködés volt.

Valójában az irányításról szóló rendelet egyik legfontosabb kihívása és előnye az, hogy arra kényszerítette a Bizottságot és a tagállamokat, hogy próbálják a különböző szolgáltatásokon és ágazatokon átívelően gondolkodni, valamint kiiktatta a minisztériumok közötti „silókat” is. A Bizottságon belül szorosabb együttműködésre volt szükség az Energiaügyi Főigazgatóság és az Éghajlatpolitikai Főigazgatóság között, ahol horizontális együttműködési szerkezeteket kellett létrehozni más főigazgatóságok bevonásával is (például Környezetvédelmi Főigazgatóság, a Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága, Mobilitáspolitikai és Közlekedési Főigazgatóság stb.).

Ez az első NEKT-folyamat segítette a Bizottságnak abban is, hogy sokkal határozottabban megértse, milyen prioritásokkal kell számolnia a jövőben, ami összhangban áll a zöld megállapodás céljaival, amelyek túlmutatnak az energetika és az éghajlat kérdésein. Ez egy olyan szempont, amelyen a Bizottságnak és a tagállamoknak tovább kell

dolgozniuk, túllépve az energetikai és éghajlati kérdéseken: a NEKT-ben például a közlekedési elem, valamint más elemek még tovább fejleszthetők.

Kapcsolat a tagállamokkal és kapcsolat a tagállamok között, a regionális együttműködés szempontjából

A NEKT-folyamat több szinergiát hozott létre a tagállamok között, és segítette a tagállami szakértők közötti meglévő szinergiákra építeni (pl. összehangolt intézkedések). Szorosabbak lettek a szakértők és országok közötti kapcsolatok is. Technikai szinten sok jó eszmecserére került sor, amelyek politikai szinten is tükröződnek: ilyenek például a regionális együttműködés jó gyakorlatai, pl. Balti-tenger, Északi-tenger stb. Így a regionális együttműködés nem lehet egyszeri feladat a NEKT-ek kidolgozása során, mivel azt a NEKT-ek végrehajtása során is fenn kell tartani és fokozni kell intenzitásukat.

A Bizottság továbbra is igyekszik bővíteni a tagállamokkal fenntartott kapcsolatait. Ennek a célnak a példaként a Bizottság egy nemrégiben elvégzett felülvizsgálat keretében létrehozott egy külön egységet az Energiaügyi Főigazgatóságon belül a tagállamokkal való kapcsolatok fenntartása céljából, a szakpolitikák és intézkedések jobb végrehajtása érdekében, ideértve a NEKT-eket is.

Az érdekelt felek bevonása és a többszintű párbeszéd folyamatai a NEKT-ekben

A többszintű párbeszédre vonatkozó intézkedés az egyik legvitatottabb volt az irányításról szóló rendeletben, mivel hatással van arra, hogy a tagállamok hogyan szervezik konzultációs folyamataikat az érdekelt felekkel, és ezáltal befolyásolja a különböző hagyományukat.

A Bizottság értékelése során néha arra derült fény, hogy a NEKT-ek nyilvános konzultációba való beavatkozásra engedélyezett idő túl rövid volt vagy a nyár folyamán került rá sor, azonban azt is meg kell jegyezni, hogy ez az irányításról szóló rendelet szigorú időzítésének tudható be az első NEKT-ciklus során.

Összességében, a NEKT-ekben tapasztalható néhány bevált gyakorlat az érdekelt felek részvételére vonatkozóan, de még mindig van javulási lehetőség, ezért a tagállamok NEKT-jére vonatkozó bizottsági útmutatás egyik javítása a nyilvánosság részvételének erősítésére és a többszintű párbeszédre irányul. Ezért a Bizottság azt szeretné, ha a tagállamok továbbra is bevonják az érdekelteket és a polgárokat a NEKT-jük végrehajtásába is.

A NEKT-ek korábbi felülvizsgálatának lehetőségéről a 2030-ig elérendő magasabb üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentési cél érdekében

Az irányításról szóló rendelet már előírja a tagállamok számára annak lehetőségét, hogy 2023/24-ben felülvizsgálják NEKT-jüket, de ezt most fel kell gyorsítani. Mégis, a Bizottság nem kívánja túlságosan felgyorsítani a folyamatot, mivel azt is szeretné látni, hogy mi történik a megújuló energiaforrásokról szóló irányelv, az energiahatékonysági irányelv és más olyan közelgő jogszabályok felülvizsgálatával, amelyek hatással lehetnek a NEKT-ek felülvizsgálati folyamatára. A tagállamok már kifejezték hajlandóságukat a NEKT-ek felülvizsgálatára, a Bizottság pedig azt mondta a tagállamoknak, hogy a NEKT-ek felülvizsgálatának célja a felfelé irányuló törekvések felülvizsgálata és a rendelet szabályainak betartása. Ez például egy megbízható analitikai bázis követését, a nyilvános konzultáció követelményeinek betartását, valamint a szakpolitikák és intézkedések megnövekedett törekvésekkel történő összehangolását jelenti.

A Bizottság azt kívánja tehát, hogy a NEKT-ek továbbra is megbízható eszközök maradjanak, és ne csupán a törekvéseket ellenőrző eszközök, a jelentős szakpolitikák és intézkedések támogatása nélkül. Végül a NEKT-ek tervezettnél korábbi felülvizsgálatát megfelelő módon kell elvégezni és a nagyközönséggel és az érdekeltekkel folytatott konzultáció útján, szélesebb körben is meg kell ismertetni a nyilvánossággal.

A NEKT-ek hasznos eszközként szolgálnak a tagállamok mozgósítására és összegyűjtésére az energetikai átállás során, a nyilvános kötelezettségvállalások megszerzésére, valamint arra is alkalmasak, hogy az egyes minisztériumok a segítségükkel ugyanabban az irányban működjenek együtt. A Bizottság az elkövetkező hónapokban arra törekszik, hogy fenntartsa a NEKT-folyamat koherenciáját, és a NEKT-et a zöld megállapodással összefüggésben tartsa. Ez a Bizottság számára is kihívást jelent a továbblépés során, mivel sok különböző kérdés van napirenden, ezért fent kell tartani a koherenciát, és az ügyeket egyidejűleg, hatékonyan kell előmozdítani.

Olaszország

A NEKT kidolgozásának minisztériumok közötti együttműködési folyamatáról

Számos intézményi testület, például minisztériumok, különböző kormányzati szintű állami hatóságok, kutató testületek, GSE stb. vettek részt az olasz NEKT kidolgozásában. A kidolgozás folyamata nagyon előremutató volt, nem csupán azért, mert az EU energiauniójának 5 fő célját egyetlen átfogó tervben tudta volna megfogalmazni, hanem a kormányzás szempontjából is. Olaszországban az irányítási rendelet előtt más-más testületek feleltek az egyes tervekért, például a levegőminőségre, az ÜHG-kibocsátásra, az energiahatékonyságra stb. vonatkozó tervekért.

Olaszország a NEKT-tel egy olyan integrált tervet hozott létre, amely mérföldkőnek számít a különböző intézményi szervek közötti nagyobb együttműködés és összefogás érdekében.

A kidolgozás folyamatának egyik fő kihívása az érintett intézményi testületek eltérő nézeteinek integrálása volt. Olaszország ennek érdekében egy nagy minisztériumközi munkacsoportot is felállított, amely továbbra is azon munkálkodik, hogy megvalósítsa az olasz NEKT céljainak eléréséhez szükséges intézkedéseket és irányelveket. Ez az együttműködés nagyon előremutató volt. Az egyes intézményi testületek közötti egyeztetés magában foglalta a terhek és felelőségek hatékony megosztásának, a cselekvési területek azonosításának és a hatékony végrehajtás biztosításának módját is.

A NEKT-et az Infrastrukturális Minisztérium, a Környezetvédelmi Minisztérium és a Gazdaságfejlesztési Minisztérium most együttesen írta alá. Olaszország azonban ennél nagyobb csoportot is foglalkoztat, melynek tagjai pl. a Mezőgazdasági Minisztérium, a Kulturális Örökség Minisztériuma és még mások. Különösen a Kulturális Örökség Minisztériumának részvétele kritikus a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos magasabb célok elérése szempontjából, mivel Olaszországnak a megújuló energiát hasznosító erőművek hatékony telepítéséhez jól kell kihasználnia tájképi adottságait. Az ő részvételük biztosítja, hogy Olaszországban minden intézményi szereplőnek azonosak legyenek az elképzelései a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos, magasabb szintű célkitűzések megvalósításáról.

Olaszországban most különböző miniszteri rendeleteket bocsátanak ki a NEKT gyakorlati végrehajtására. Olaszországban korábban is voltak ilyen együttműködések, de a NEKT kidolgozása különösképpen lehetővé tette az együttműködés megerősítését és a különböző nemzeti tervek összehangolását.

Egy további újítás a NEKT nyomon követési folyamatában, hogy Olaszország jelenleg egy nyomon követő platformot alakít ki a terv különböző aspektusainak figyelemmel kísérése céljából: ilyen például a munkahelyteremtés, a beruházások, az igazságos átmenet, valamint az adatok megosztása az egyes hatóságok különböző szintjein. A következő hónapokban Olaszország abban a helyzetben lesz, hogy bemutathatja ezt a nyomon követő platformot az EU Bizottságának, valamint hangsúlyozhatja a NEKT végrehajtásának nyomon követésére vonatkozó megközelítését.

A NEKT konzultációjáról és az érdekelt felek bevonásának folyamatáról

Olaszország teljesen komplett konzultációs folyamatot folytatott, amely során intenzív tárgyalások folytak a Parlamenttel, a különböző kormányzati szintek hatóságaival, az összes minisztériummal és az érdekelt felekkel is. A tervvel kapcsolatos nyilvános konzultációban közreműködők száma is meglehetősen nagy volt. Olaszország konzultációja nagyon strukturált volt, és egyértelműen a terv különböző aspektusaira volt felosztva.

A konzultáció során kapott válaszok bekerültek az NEKT-be, különösen bizonyos szempontok módosítása, egyes kérdések hangsúlyozása, de nem azok teljes megváltoztatása érdekében. Ez főként a terv energetikai oldalán fordult elő, például a szénerőművek fokozatos megszüntetése kapcsán, hogy az eljárás hogyan kezelhető az olyan területeken, ahol nehezebb ennek megvalósítása. Itt fontos volt az üzemeltetők, a helyi hatóságok és más érdekelt felek hozzájárulása a lehetséges megoldások megtalálásához.

A NEKT konzultációs folyamata Olaszországban igencsak elhúzódott, mivel 2019 egész évébe beletelt a hozzájárulások megszerzése és azok végleges tervbe történő beépítése. A tervezés fontos folyamat volt és hozzáadott értéket jelentett, de azzal kapcsolatban is fontos volt, hogy Olaszország általánosságban hogyan állíthatja össze a stratégiai dokumentumokat. Talán még az is elmondható, hogy ez a folyamat mélységében és hosszúságában új tapasztalatot jelentett Olaszország számára.

A NEKT esetleges felülvizsgálatáról a magasabb 2030-as cél és a helyreállítási politikák fényében

Az olasz NEKT immár meglehetősen ambiciózus. Ha Olaszországnak magasabb 2030-as célkitűzésekre kell törekednie, akkor jelentősen fel kell gyorsítania a többszintű kormányzást. Olaszországban meg kell változtatni a helyi és regionális önkormányzatokkal a kapcsolatot, például a területi kapcsolatot. Ezt az érdekelt felek magánszférájával is meg kell tenni annak érdekében, hogy Olaszország célkitűzései felgyorsuljanak, a potenciálisan magasabb célok pedig elérhetőek legyenek. Ennek a többszintű kormányzásnak a javítása 2030-ig fő kihívás Olaszország számára.

Például 2030-ra Olaszországnak majdnem meg kell dupláznia a napenergia és az onshore szélenergia arányát, valamint az offshore szélenergiát is fejlesztenie kell. Olaszország ennek érdekében energetikai paradigmaváltást hajt végre, és megváltoztatja a területekkel való kapcsolatát. Olaszországnak ezen ambiciózus megújuló energiával kapcsolatos célok elérése érdekében változtatásokat kell eszközölnie a rendszerben. A helyi hatóságokkal együttműködve a megújuló energiát hasznosító erőművek területeit közös alapon, közös kritériumok és közös szabályok alapján kell meghatározni és azonosítani. Olaszország a megújuló energiára vonatkozó, kitűzött célok elérése érdekében most egy technikai táblázatot állított össze az energiaügynekségekkel, a helyi és regionális önkormányzatokkal, a Gazdasági Fejlesztési Minisztériummal, a Kulturális Örökség Minisztériumával és más szereplőkkel. Nagyon fontos a régiók és a helyi hatóságok bevonása, mivel ők tudják az energiatermelést területi szinten elosztani. Ez egyben talán a legfontosabb

munka is a megújuló energiák terén, a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatban kitűzött célok elérése érdekében. A technikai táblázatban Olaszország azt keresi, hogy hová helyezze a megújuló energiát előállító létesítményeket: először a háztetőkre, majd nyitott terepre, végül egyéb területekre, például a nyílt tengerre. Ez nagyon fontos folyamat a megújuló energetikai célok elérése felé vezető úton.

Olaszországnak rengeteg épületet is fel kell újítania az energiahatékonysági cél elérése érdekében. Olaszországnak ezen a téren, a nyilvánosság és a magánszektor elérése érdekében is szorosan együtt kell működnie a helyi hatóságokkal és az érdekeltekkel. A felújítások ösztönzése érdekében már jóváhagytak egy „szuper öko bónuszt” (adó jóváírást), ehhez azonban hatékonyabb kapcsolatra van szükség a bankokkal is.

Végül, ami a gazdaságélénkítési tervet illeti, a folyamat még mindig tart. Annyi mindenképpen elmondható, hogy a NEKT fontos ebben a perspektívában, és hogy Olaszország a nemzeti gazdaságélénkítési tervében teljes mértékben figyelembe fogja venni a NEKT-et.

Románia

A minisztériumközi együttműködésről a NEKT kidolgozási folyamatában

A NEKT-et 2018-ban az Energiaügyi Minisztérium, majd később az Energiaügyi, Gazdasági és Üzleti Környezetvédelmi Minisztérium, valamint a Környezetvédelmi Minisztérium kezdte kidolgozni.

Románia minisztériumközi munkacsoportot is felállított a NEKT kidolgozási folyamatában, amelybe az összes érintett minisztériumot bevonta. Ez volt az első alkalom, amikor valamennyi minisztérium egy asztalhoz ült technikai szintű egyeztetés céljából. Nagyon érdekes folyamat volt a NEKT tervezése Románia számára. Ez azért is nehéz feladat volt, mert menet közben derült ki, hogy sok ágazati adat hiányzik. A folyamat során a minisztériumok felismerték, hogy további tanulmányokat kell kidolgozni saját szektoraikban annak érdekében, hogy pontosabb adatokat kapjanak legalább a NEKT felülvizsgálatához. A NEKT-ben Románia igyekezett ambiciózus, de egyben előrelátó is lenni, mivel az irányítási rendelet csak a törekvések növelését teszi lehetővé, azok csökkentését nem.

Összességében elmondható, hogy a NEKT kidolgozási folyamata Románia számára egy új együttműködési koncepció volt, ahol minden ágazati stratégiát, befektetési stratégiát stb. összehangoltak a NEKT céljaival. A NEKT indításáig úgy tűnt, hogy minden minisztérium teszi a maga dolgát anélkül, hogy a pontokat összekötötték volna egymással. A NEKT folyamata éppen e pontok hatékonyabb összekötését tette lehetővé Románia számára.

Nem volt egyszerű a folyamat, hiszen ez volt a NEKT első feladata: az összes minisztériummal való együttműködés igen összetett feladat volt. Némi időre volt szükség, hogy mindenki megértse ennek a programkészítési szakasznak a fontosságát.

A NEKT monitorozási és végrehajtási folyamatáról

Érdekes lenne tudni a többi jelenlévő országtól, hogy hogyan biztosítható a NEKT végrehajtásának leghatékonyabb nyomon követése? Hogyan lehet úgy meghatározni a többi minisztérium felelősségét, hogy azok hatékonyan végrehajtsák a terv rájuk eső részét? Néha még mindig felmerül a mentalitás követésének kérdése, hogy ha egy ágazat szerepel a tervben, akkor az az adott ágazati minisztériumnak a kizárólagos felelőssége. Ez a megközelítés azonban nem veszi figyelembe a keresztirányú politikákat és intézkedéseket. Hogyan lehet ezen változtatni? Kiseb nehézséget okoz, hogy rávegyék a többi minisztériumot arra, hogy a terv szakpolitikáinak és intézkedéseinek leghatékonyabb végrehajtása érdekében vállalják a NEKT-ből fakadó felelősségeket. Az elkövetkező években kulcsfontosságú lesz annak biztosítása, hogy a NEKT végrehajtása és a végrehajtás nyomon követése hatékony és innovatív módon történjen. A tagállamokkal folytatott további információcsere ebben a kérdésben szintén fontos lesz a következő években, mivel a tagállamok belépnek a NEKT végrehajtási szakaszába.

A NEKT konzultációjáról és az érdekelt felek bevonásának folyamatáról

A konzultációs folyamat, amelyet Románia a NEKT érdekében végzett, átfogóbb volt, mint a korábban konzultáció tárgyát képező más dokumentumok esetében. Románia legalább három nyilvános konzultációt szervezett, ahol részletesen ismertették a munkát és a folyamatot. Ezenkívül a minisztériumok képviselői valamennyi, ezekben az években szervezett vitában részt vettek. Románia a konzultációs folyamat során figyelembe vette az érdekelt felek, például a helyi hatóságok hozzájárulását. Sajnos nem jutott több idő a NEKT-ről szóló helyi vitákra. Fontos, hogy helyi szinten kezdjük a munkát annak érdekében, hogy megértsük a vele kapcsolatos kihívásokat. Összességében a NEKT-folyamat új tudatosságot adott a helyi önkormányzatok NEKT-ben betöltött szerepéhez. Ez pedig hozzáadott értéket kölcsönözött az energia- és éghajlat-politikai munkának. A helyi hatóságokkal való együttműködés megmutatta, hogy támogatni kell őket, és hogy a saját szintjükön kell dolgozniuk a NEKT nemzeti célkitűzéseinek megvalósításában. Ezzel a NEKT-tel Románia megkísérelt az egyensúly fenntartását, és reális tervet készített. Természetesen nem könnyű mindenkit boldoggá tenni, hiszen sok érdekelt fél kritizálta a tervet. Ennek ellenére Románia az első feladata

keretében ambiciózus és előremutató NEKT-et hozott létre.

Magyarország

A NEKT kidolgozásának folyamatáról

A magyar NEKT Innovációs és Technológiai Minisztérium által vezetett kidolgozása központosítottabb folyamat volt. Bizonyos mértékig tárcaközi együttműködés alakult ki, hiszen megalakult a minisztériumok középszintű tisztviselőit magában foglaló, éghajlatváltozással foglalkozó minisztériumközi csoport. A folyamat során azonban meglehetősen nehéz volt kapcsolatba lépni a kormány más részeivel (pl. az Agrárminisztériummal), ami elsősorban annak a következménye, hogy az éghajlatváltozás nem élvezett elsődleges prioritást. A NEKT-et a kormány fogadta el, nem az Országgyűlés, azonban a parlamentti bizottságban került megvitatásra.

A NEKT kidolgozási folyamatának egyik legfontosabb tanulsága az volt, hogy a folyamat javította a miniszteri kapacitások megértését és megvalósítását. Például kiderült, hogy erőteljesebb modellezési keretrendszerre van szükség, valamint növelni kell a minisztériumon belüli modellezési és elemzési kapacitást. Ez a vállalkozás már a NEKT-folyamat során elkezdődött, de még nem zárult le. Ezenkívül Magyarország megkezdte szakpolitikai átfogó monitoring keretrendszerének kidolgozását, valamint az Innovációs és Technológiai Minisztérium és más minisztériumok közötti együttműködések megerősítését.

A NEKT konzultációjáról és az érdekelt felek bevonásának folyamatáról

Összességében, a NEKT-tel kapcsolatban egy szelektív konzultációs folyamat zajlott le, amely általános képet nyújt arról, hogy a konzultációk hogyan zajlanak Magyarországon. A konzultációkra főként workshopok és különböző megbeszélések formájában került sor különböző témakörökben, gyakran olyan ágazatra összpontosítva, mint a közlekedés vagy a villamos energia. Ezek elsősorban Magyarország hosszú távú stratégiájának megtervezését segítették elő, ugyanakkor a NEKT-ről is tájékoztatást nyújtottak. Az érdekelt feleknek a NEKT-tel és a hosszú távú stratégiával kapcsolatos kérdőíveket is küldtek. Az online kérdőívek inkább a hosszú távú stratégiáról szóltak, de a NEKT szempontjából kulcsfontosságú kérdéseket is tartalmaztak. A konzultációs folyamat során a helyi önkormányzatokkal általánosságban több volt az együttműködés, mint más érdekeltekkel.

A NEKT-ek felülvizsgálatáról, a 2030-ig elérendő magasabb üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentési célok és helyreállítási politikák fényében

Magyarország öt kiemelt projekten dolgozik, amelyek révén szeretnénk megvalósítani a NEKT-et: klímabarát és rugalmas energiatermelés, az energiahatékonyság növelése, a közlekedés környezetbaráttá tétele, az energiainnováció előmozdítása és a távfűtés zöldítése. Utóbbi különösen fontos a keleti blokk országai esetében. Befejeződött néhány modellezési gyakorlat a NEKT és a hosszú távú stratégia számára, amelyekből egyértelműen kitűnik, hogy az öt kiemelt projekt kulcsfontosságú szerepet játszik Magyarország törekvéseinek elérésében, sőt még javítja is azokat. Magyarország számára nem kérdés az üvegházhatású gázok kibocsátáscsökkentési célkitűzésének 40-ről 50 vagy 55%-ra történő emelése, mivel már jó úton halad az ÜHG-kibocsátás 42-44%-os csökkentése felé. Magyarország az országban és az EU-ban egyaránt nyitott a nagyobb ambíciók felé.

A jelenleg készülő magyar gazdaságélénkítési terv egy részét az energiapolitikai beruházásoknak szentelik, három pillérrel: az első az energiahatékonyságra, főleg a magánépületekre, a második pillér a megújuló energiaforrások használatának Magyarországon történő előmozdítására (főként a napelemekkel foglalkozva) összpontosít. A harmadik pillér pedig az intelligens energetikai rendszerekről szól, és arról, hogy miként lehet a leghatékonyabban felhasználni a megújuló energiaforrásokból származó villamos energia tárolását. Mindhárom pillér továbbra is a jelenlegi NEKT-törekvésekre összpontosít, de ezek azért is kulcsfontosságúak, mert elősegítik Magyarország ambícióinak növelését az üvegházhatású gázok kibocsátásának -55%-os csökkentése felé, mivel az EU-ban 2030-ra magasabb ÜHG-csökkentési célokat kell elfogadni. Magyarország a megújuló energiákban rejlő lehetőségek fokozása terén elsősorban a tárolást tekinti kulcsfontosságúnak, mivel a magyar energiarendszer tárolási beruházások nélkül nem tud befogadni több megújuló energiaforrást.

Míg Magyarország az erőfeszítéseit a jelenlegi NEKT-célokra összpontosítja, addig a magasabb célok alapját a gazdaságélénkítési terv is biztosítja. Más pénzügyi eszközök is kulcsfontosságúak lesznek, például a kohéziós politikában, ahol Magyarország operatív programjainak 50%-a az éghajlat- és energiapolitikai intézkedésekre összpontosít. Így Magyarországon megteremtődik a magasabb szintű célok eléréséhez szükséges anyagi alap. Végül, ami Magyarország gazdaságélénkítési tervét illeti, hamarosan sor kerül egy nagyobb találkozóra az érdekeltekkel közösen, valamint az érdekelt felek számára lehetőség nyílik online konzultációra is, ahol egy szélesebb körű partnerségi folyamat részeként véleményezhetik a gazdaságélénkítési tervet.

Spanyolország

A minisztériumközi együttműködésről a NEKT kidolgozási folyamatában

A NEKT mérföldkőnek számít Spanyolország számára az éghajlat-semlegesség 2050-es elérése felé. A NEKT-et a MITECO fejlesztette ki, amely 2018-ig két külön minisztériumból: az energiaügyi és az éghajlatváltozási minisztériumból tevődött össze. E két kompetencia egyetlen minisztériumban történő egyesítése nagy hatással volt az olyan stratégiai tervezési eszközök felépítésére és kidolgozására, mint a NEKT.

A NEKT kidolgozása során folyamatos együttműködést folytattak a különböző nemzeti intézményi szervekkel és minisztériumokkal, például a spanyol Klímaváltozási Irodával, a Nemzeti Statisztikai Intézettel (amely kulcsfontosságú volt az energiamodellhez szükséges adatok összegyűjtésében), valamint több minisztériummal, például a közlekedési, pénzügyi, gazdasági és egyéb minisztériumokkal. Ezek az intézmények mind részt vettek a tervezet kidolgozásában, és biztosították, hogy a NEKT olyan keresztirányú intézkedéseket is tartalmazzon, amelyek kulcsfontosságúak az egyes minisztériumok számára. Ezenkívül magas szintű munkacsoportot szerveztek a NEKT kidolgozására, amelyet a MITECO kabinet és más kulcsszereplők, például a spanyol Energiaügynökség integráltak. Összefoglalva: a minisztériumokkal és a nemzeti intézményekkel folytatott együttműködés igen eredményes volt, és lehetővé tette a spanyol NEKT egyértelmű és következetes célkitűzéseinek meghatározását. A NEKT kidolgozási folyamatából származó másik fontos innováció a közép-, hosszú és nagyon hosszú távú integrált célok meghatározása volt. Várható továbbá, hogy a NEKT végrehajtásának nyomán követési folyamata, amelyet mélyreható politikai értékelések kísérnek, innovatív lesz, és lehetővé teszi majd a terv hatékony végrehajtását.

A regionális együttműködésről és a nyilvánosság NEKT folyamatba történő bevonásáról

A NEKT folyamat során nagyon hasznos volt a regionális együttműködési folyamat Spanyolország szomszédos országaival. Tavaly júliusban például munkaülést tartottak Portugália, Franciaország és az EU Bizottság képviselői részvételével, ahol megosztották a NEKT-ekkel kapcsolatos eredményeket és megvitatták a belső energiapiac legfontosabb szempontjait és az együttműködés jövőbeli kilátásait. Ez az ülés fontos kiindulópont volt a további együttműködéshez, és igen hasznosnak bizonyult a régió energia- és klímapolitikáinak jobb összehangolása során. Ami a közvélemény bevonását illeti, a spanyol NEKT egy mélyreható és átfogó nyilvános konzultáció eredményeként jött létre, a különböző érdekelt felek és az állampolgárok bevonásával. Ezenkívül kiterjedt nyilvános konzultációt szerveztek a NEKT-tel kapcsolatos stratégiai környezeti hatásvizsgálat kapcsán, amelyet a COVID-19 járvány által okozott akadályok ellenére is azzal zárhattak, hogy a nyilvánosság és az érdekelt felek számára elegendő időt biztosítottak véleményük és javaslataik benyújtására. Ami a NEKT végrehajtását illeti, a cél továbbra is az egész társadalom, a nyilvánosság és az összes érdekelt csoport bevonása és részvétele. A MITECO rendszeres és nyílt párbeszédet folytat az érdekelt felekkel, és folyamatosan válaszol az érdekelt felektől érkező, ülésekre vonatkozó felkérésekre.

A NEKT és a nemzeti gazdaságélénkítési terv közötti összefüggésekről

A NEKT valójában az a fő csatorna, amelyen keresztül a beruházások megvalósulhatnak a helyreállítási és rugalmassági eszközökből érkező, Spanyolország számára rendelkezésre álló források révén. A COVID-19 járvány előre hozta a NEKT-ben tervezett beruházásokat. Most a korábbi számokhoz képest előreláthatóan megnő az állami beruházások aránya, és az állami beruházások a helyreállítási és rugalmassági eszközöknek köszönhetően gyorsabban megvalósulhatnak. A NEKT-tel kapcsolatos elvárásoknak megfelelően, a becslések szerint összesen 241 milliárd euró befektetésre lesz lehetőség, valamint Spanyolország energia- és éghajlatpolitikai célkitűzéseit az eredetileg előre jelzettnél gyorsabban lehet megvalósítani.